

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Шаренко Світлана Леонідівна,
голова Київського районного суду м. Харкова,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: sharenko_sl@ukr.net
ORCID 0000-0002-2623-1013

doi: 10.21564/2414–990x.147.176449
УДК 343.1

ТЕОРЕТИКО–ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧОГО СУДДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Розглянуто питання владних повноважень слідчого судді та зазначено, що вони є ключовим структурним елементом кримінально-процесуальної компетенції. Повноваження слідчого судді у кримінальному провадженні – це правообов'язок державно-владного суб'єкта. Вивчено варіанти класифікації повноважень слідчого судді за їх предметним критерієм. Обґрунтовано позицію, що принциповою рисою компетенції слідчого судді в кримінальному провадженні є пасивний характер судово-контрольних повноважень, за винятком загального обов'язку щодо захисту прав людини.

Ключові слова: владні повноваження; слідчий суддя; класифікація повноважень слідчого судді; судово-контрольні функції.

Шаренко С. Л., председатель Киевского районного суда г. Харькова, кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедры уголовного процесса, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

e-mail : sharenko_sl@ukr.net ; ORCID 0000-0002-2623-1013

Теоретико-прикладний характер властных полномочий следственного судьи в уголовном производстве

В статье исследуется вопрос властных полномочий следственного судьи и указано, что они являются ключевым структурным элементом уголовно-процессуальной компетенции. Полномочия следственного судьи в уголовном производстве – это правообязанность государственно-властного субъекта. Рассматриваются варианты классификации полномочий следственного судьи по их предметному критерию. Обосновано позицию, что принципиальной чертой компетенции следственного судьи в уголовном производстве есть пассивный характер судебно-контрольных функций, за исключением общей обязанности защиты прав человека.

Ключевые слова: властные полномочия; следственный судья; классификация полномочий следственного судьи; судебно-контрольные функции.

Вступ. Право на судовий захист є фундаментальним правом людини, яке становить собою гарантію захисту її інших прав, свобод і законних інтересів, а рівень його забезпечення характеризує демократичність держави та її правовий характер. У кримінальному судочинстві, де перетинаються публічні та приватні інтереси, виникає потреба у створенні таких механізмів реалізації права на судовий захист, які забезпечували б ефективно поновлення прав особи, були максимально пристосовані для вирішення його завдань на всіх етапах провадження [1, с. 162]. На стадії досудового розслідування гарантією забезпечення прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні є слідчий суддя, який наділений владними повноваженнями, що конкретно визначені кримінальним процесуальним законом.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Владні повноваження як гарантовану законом міру прийняття рішень і вчинення дій дослідники називають третім елементом компетенції державно-владного суб'єкта [див.: 2, с. 56; 3, с. 26]. Учені констатують, що владні повноваження є ключовим структурним елементом кримінально-процесуальної компетенції. Тільки владні повноваження у сукупності з нормативно визначеними цілями і предметом відання органів дають підставу для того, щоб стверджувати, що той чи інший орган наділений кримінально-процесуальною компетенцією. Захисник і експерт у кримінальному процесі також мають цілі і предмет відання, але у них відсутні владні повноваження. Тому коли їх називають компетентними, то мають на увазі лише обізнаність у сфері своєї – захисної чи експертної – діяльності [3, с. 29–30].

Сьогодні в науці кримінального процесу вже аксіоматичним є положення, відповідно до якого саме симбіоз прав та обов'язків утворює повноваження як правообов'язок, який не можна не реалізувати в публічних інтересах [2, с. 56–57; 4, с. 186–187; 5, с. 78]. За слушним зауваженням Л. М. Лобойка, «роз'єднати права і обов'язки органів, які ведуть процес, принаймні на макрорівні, неможливо. Звідси випливає, що наділити державні органи кримінально-процесуальною компетенцією для законодавця означає покласти на них обов'язки і водночас закріпити їхні права» [3, с. 28]. Також, серед вихідних постулатів маємо вказати, що в загальній теорії компетенції виділяють найбільш типові повноваження: а) керувати; б) управляти; в) вирішувати; г) брати участь;

д) унормувати; е) організувати; є) розробляти; ж) вказувати; з) координувати; и) контролювати; і) забороняти [2, с. 57; 3, с. 29].

Виклад основного матеріалу. Погляд на питання владних повноважень слідчого судді через призму догм теорії компетенції дає можливість указати на певні особливості та виокремити деякі теоретико-прикладні проблеми, зумовлені такими особливостями.

Перш за все зауважимо, що термін «повноваження» використовується у визначенні слідчого судді, яке надає КПК. Так, відповідно до п. 18 ч. 1 ст. 3 КПК слідчий суддя – суддя суду першої інстанції, до *повноважень* якого належить здійснення у порядку, передбаченому КПК, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. При цьому коректність такого законодавчого визначення викликає певні сумніви. По-перше, формулювання «до повноважень якого належить здійснення судового контролю» (зважаючи на використання іменника «повноваження» у множині), підштовхує до хибної думки про те, що судовий контроль – це лише одне із численних повноважень слідчого судді. По-друге, такий законодавчий підхід із визначенням повноважень слідчого судді через категорію «судовий контроль» суперечить усталеним науковим позиціям. Нагадаємо, що відповідно до доктрини кримінального процесу повноваження сприймаються як правообов'язок (нерозривна комбінація права і обов'язку) державно-владного суб'єкта. При цьому сукупність таких повноважень забезпечує можливість виконання суб'єктом його кримінальної процесуальної функції. Тож не випадково повноваження суду в науковій літературі визначають як «закріплене нормами кримінального процесуального права та зумовлене предметом відання коло прав та обов'язків (правообов'язків), встановлене для виконання конкретних процесуальних дій та прийняття відповідних процесуальних рішень у кримінальному провадженні» [6, с. 288]. Але інші дослідники, адаптувавши дане визначення до процесуального статусу слідчого судді, пропонують визначати його повноваження як «сукупність взаємопов'язаних прав та обов'язків (правообов'язків), установлених для виконання ним процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень зі здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні» [7, с. 61]. Отже, як бачимо, наука кримінального процесу пропонує сприймати повноваження слідчого судді як засіб реалізації його функції, а КПК націлює на те, що функція (судовий контроль) є одним із можливих повноважень слідчого судді. На наш погляд, підхід законодавця не відповідає логіці співвідношення таких понять як «функція» [8, с. 67] і «повноваження», тож за основу для подальшої роботи доцільно брати саме доктринальне розуміння повноважень слідчого судді.

При розгляді даного питання не можемо не відмітити, що в науці кримінального процесу досить активно здійснювались спроби запропонувати універсальну класифікацію повноважень слідчого судді. При цьому показово, що незважаючи на використання переважною більшістю науковців предметного критерію для групування окремих повноважень результати класифікації у всіх

випадках містили авторські варіації, зумовлені, як вбачається, відмінностями у наукових поглядах на обсяг та змістове наповнення окремих класифікаційних груп. Не беремося запропонувати власну класифікацію (адже, на наш погляд, наявні сьогодні наукові напрацювання з даного питання є більш ніж достатніми для розуміння системи повноважень слідчого судді), все ж наведемо ключові підходи дослідників до цього питання.

Так, Н. П. Сиза, використовуючи предметний критерій, пропонує класифікувати повноваження слідчого судді на п'ять груп: 1) вирішення питань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження; 2) вирішення питань про проведення слідчих (розшукових) дій; 3) вирішення питань про проведення НСРД; 4) розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування; 5) вирішення інших питань, що потребують неупередженого розгляду [9].

Використовуючи той же предметний критерій, І. В. Гловюк виділяє шість груп повноважень слідчого судді: «1) дозвільні повноваження (пов'язані із вирішенням питань про проведення слідчих (розшукових) дій, які обмежують конституційні права особи (ст. 166, ч. 2 ст. 234, ч. 2 ст. 237, ч. 5 ст. 240 КПК та ін.); 2) повноваження із забезпечення законності та обґрунтованості застосування заходів кримінально-процесуального примусу; 3) повноваження із здійснення судового контролю (у вузькому значенні); 4) повноваження із забезпечення доказів у кримінальному провадженні; 5) повноваження, пов'язані із міжнародним співробітництвом; 6) допоміжні повноваження» [10, с. 305].

Найбільш повну класифікацію, яка, на наш погляд, акумулює й досягнення отримані у даному питанні іншими авторами, надає В. О. Попелюшко, виділяючи дев'ять груп повноважень слідчого судді: 1) повноваження, пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження; 2) повноваження, пов'язані з розглядом та вирішенням питань щодо надання дозволу на проведення визначених у законі слідчих (розшукових) дій, НСРД та інших процесуальних дій, які спрямовані на збирання сторонами доказів; 3) повноваження з розгляду та вирішення скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора; 4) повноваження щодо збирання доказів шляхом допитів та призначення експертизи; 5) повноваження, пов'язані із поновленням та встановленням процесуальних строків; 6) повноваження із розгляду та вирішення питань про відводи; 7) повноваження щодо вирішення на стадії досудового розслідування долі речових доказів; 8) повноваження щодо вирішення питання про використання інформації, отриманої в результаті проведення НСРД про ознаки кримінального правопорушення, яке не розслідується у цьому кримінальному провадженні, в іншому кримінальному провадженні; 9) загальні обов'язки (повноваження) слідчого судді щодо захисту прав людини, закріплених у ст. 206 КПК [11, с. 145].

У свою чергу аналіз сформульованих загальною теорією компетенції найбільш типових повноважень державно-владних органів (керувати; управляти; вирішувати; брати участь; унормовувати; організовувати; розробляти; вказувати; координувати; контролювати; забороняти [2, с. 57; 3, с. 29]), а також тих

повноважень слідчого судді, які були виокремлені дослідниками при здійсненні класифікації, дає можливість звернути увагу на специфіку, яка є характерною саме для здійснення своїх повноважень слідчим суддею. На наш погляд, принциповою рисою компетенції даного суб'єкта в кримінальному процесі є пасивний характер судово-контрольних повноважень. Річ у тім, що, за загальним правилом, слідчий суддя не може бути ініціатором початку судово-контрольних процедур, оскільки відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства «пусковим механізмом» в таких процедурах є звернення до слідчого судді відповідного учасника кримінального провадження. Єдиним, але досить яскравим винятком із цього правила є положення ст. 206 КПК, які зобов'язують слідчого суддю здійснювати захист прав людини в частині незаконного позбавлення волі, застосування насильства під час затримання або тримання під вартою, незалежно від наявності ініціативи будь-кого із учасників кримінального провадження. Особливо показовим у цьому контексті є правило, відповідно до якого слідчий суддя зобов'язаний забезпечити невідкладне проведення судово-медичного обстеження особи, доручити відповідному органу досудового розслідування провести дослідження фактів незаконного застосування сили, вжити необхідних заходів для забезпечення безпеки особи згідно із законодавством *незалежно від наявності заяви особи*, якщо її зовнішній вигляд, стан чи інші відомі слідчому судді обставини дають підстави для обґрунтованої підозри порушення вимог законодавства під час затримання або тримання в уповноваженому органі державної влади, державній установі (ч. 7 ст. 206 КПК). Показово, що факт виявлення тілесних ушкоджень у осіб, які були затримані або тримаються під вартою, в судовій практиці сьогодні є досить поширеним каталізатором до запуску повноважень слідчого судді в порядку ст. 206 КПК, тобто без будь-якої ініціативи від учасників кримінального провадження. Зокрема, коли «зовнішній вигляд доставленої в судове засідання особи (синці, подряпини) дає підстави для обґрунтованої підозри порушення вимог законодавства під час його затримання» [12], «підозрюваний, доставлений до зали судового засідання з ознаками травми обличчя та на запитання суду пояснив, що травму отримав у зв'язку з побиттям працівниками поліції при затриманні» [13] і т. ін., слідчі судді самостійно ініціюють призначення судово-медичних обстежень підозрюваних та дослідження фактів незаконного застосування насильства. Більше того, як показує практика, аналогічні рішення за власною ініціативною слідчі судді приймають навіть тоді, коли зовнішній вигляд підозрюваного свідчить про можливість застосування до нього насильства, хоча сам підозрюваний це заперечує. Наприклад, слідчий суддя Заводського районного суду м. Запоріжжя доручив прокуророві Заводського району міста Запоріжжя провести дослідження факту отримання підозрюваним тілесних ушкоджень, оскільки «підозрюваний доставлений до зали судового засідання з ознаками травми голови, хоча й на запитання суду підозрюваний пояснив, що травму отримав упавши» [14]. При цьому на підтвердження тези про наділення слідчого судді активним началом саме при реалізації повноважень, передбачених

ст. 206 КПК, свідчить правозастосовна практика щодо застосування до слідчих суддів заходів дисциплінарної відповідальності за зайняття пасивної позиції при наявності юридичних фактів, описаних у ст. 206 КПК. Так, наприклад, однією із підстав для прийняття Вищою радою юстиції рішення про внесення подання Президентові України про звільнення Особа_4 з посади судді Шевченківського районного суду м. Києва став факт того, що слідчим суддею Особа_4 під час розгляду клопотання слідчого та обрання запобіжного заходу стосовно Особа_5 були грубо порушені норми ст. 206 КПК, «оскільки підозрюваний Особа_5 був з явними тілесними ушкодженнями, потребував медичної допомоги, яка йому не надавалась, та слідчий суддя не вжила жодних заходів для цього та медичного обстеження затриманого» [15].

Зауважимо, що специфіка ст. 206 КПК, в контексті дослідження такого елементу компетенції слідчого судді як його повноваження, може бути цікавою з огляду на питання розмежування компетенції слідчого судді й суду в частині виконання загальних обов'язків щодо захисту прав людини. Річ у тім, що текстуальний аналіз ст. 206 КПК та її системне тлумачення в світлі інших положень процесуального закону породжує питання щодо суб'єкта, до компетенції якого належать загальні обов'язки щодо захисту прав людини на судових стадіях провадження. Так, з одного боку, назва ст. 206 КПК звучить як «Загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини», а отже, не містить чіткої вказівки виключно на слідчого суддю, що, на перший погляд, надає можливість розповсюдити її положення й на судові стадії провадження. Але кожна із частин аналізованої статті КПК містить вказівку виключно на слідчого суддю як на суб'єкта, який наділений відповідними повноваженнями. Окрім цього, у ч. 6 ст. 206 КПК вказано, що саме слідчий суддя зобов'язаний реалізувати свої повноваження з захисту прав людини, якщо «під час *будь-якого судового засідання* особа заявляє про застосування до неї насильства; а ч. 9 ст. 206 КПК зобов'язує слідчого суддю «вжити необхідних заходів для забезпечення особи, яка позбавлена свободи, захисником і відкласти *будь-який розгляд*, у якому бере участь така особа, на необхідний для забезпечення особи захисником час». При цьому, зважаючи на той факт, що в розділах КПК, присвяченим судовим стадіям кримінального провадження, відсутній нормативний аналог ст. 206 КПК, вищевикладене спонукує до позиції, що повноваження слідчого судді, передбачені ст. 206 КПК, дійсно поширюються на будь-який судовий розгляд (включаючи й судові стадії), в межах якого було виявлено факти незаконного позбавлення волі, або незаконного застосування сили до затриманої чи взятої під варту особи.

Тим не менш, на наш погляд, вищенаведений висновок (який впливає з буквального тлумачення положень ст. 206 КПК та неврегульованості даного випадку стосовно судових стадій кримінального провадження) все ж є хибним. Довести помилковість наведеного умовиводу надає можливість застосування телеологічного способу тлумачення норм кримінального процесуального права, під яким у сучасній науці розуміють «сукупність прийомів і правил, спрямо-

ваних на з'ясування смислу норми кримінально-процесуального права крізь призму тих цілей, які ставляться перед кримінальним процесом у цілому, окремими його інститутами й нормами, а також впливають із системності права» [16, с. 271]. Так, ключовий концепт слідчого судді як учасника кримінального процесу полягає у розповсюдженні його повноважень виключно на стадію досудового розслідування. Усі питання, які на стадії досудового розслідування належать до компетенції слідчого судді, в судових стадіях переходять до компетенції суду. Тож наділення слідчого судді можливістю прийняття судово-контрольних рішень на стадіях судового розгляду по суті призведе до стирання меж між компетенцією двох принципово різних учасників кримінального провадження – слідчого судді і суду.

Однак факти незаконного позбавлення волі та застосування насильства до затриманих і взятих під варту осіб можуть мати місце незалежно від стадії кримінального провадження. Тож відкритим залишається питання, хто і як має реагувати на вказані факти під час судових стадій кримінального процесу, зважаючи на те, що положення ст. 206 КПК розповсюджуються лише на слідчого суддю? Вбачається, що дана ситуація є не чим іншим, як законодавчою прогалиною, яка надає можливість застосувати аналогію права. Так, відповідно до статей 11 і 12 КПК засада поваги до людської гідності (яка включає заборону незаконних насильницьких дій) та засада забезпечення права на свободу та особисту недоторканність рівною мірою розповсюджуються на абсолютно усі стадії кримінального провадження. У свою чергу, відповідно до ч. 6 ст. 9 КПК у випадках, коли положення КПК не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження. Тому, на наше переконання, у разі виявлення під час судових стадій кримінального провадження факту незаконного позбавлення волі особи або застосування насильства до затриманих і взятих під варту осіб суд має керуватися вимогами ст. 206 КПК за аналогією. Показово, що саме таким шляхом йде найновіша судова практика. Наприклад, під час розгляду кримінального провадження Дніпровським районним судом м. Києва «адвокат Головіна О. О. – захисник обвинуваченого Особа_2 після оголошення судом ухвали про відмову в задоволенні клопотання адвоката про надання дозволу перебувати обвинуваченому, який утримується під вартою, поза межами скляної kabіни поряд з адвокатом, звернулась до суду з усною заявою, в порядку ст. 206 КПК України, посилаючись на те, що суд такою ухвалою порушує права її підзахисного на захист, який утримується за ґратами, що є, на думку захисника, катуванням, крім того, зазначила, що обвинувачений обвинувачується у вчиненні ненасильницького злочину, вікна залу судових засідань обладнані решітками та в залі присутній конвой, а тому просила суд, в порядку ст. 206 КПК України, доручити відповідному органу досудового розслідування провести дослідження фактів, викладених в її заяві. Вислухавши заяву захисника, думку обвинуваченого, який підтримав заяву захисника, думку прокурорів про те, що захисник має право самостійно звернутись з такою заявою до відповідного

органу досудового розслідування, колегія суддів прийшла до наступного. Так, вимогами ст. 206 КПК України визначені загальні обов'язки судді щодо захисту прав людини. Незважаючи на те, що за змістом положень, визначених вказаною статтею, такі обов'язки законом покладено на слідчого суддю, тобто під час здійснення досудового розслідування колегія суддів, з урахуванням вимог ч. 6 ст. 9 КПК України щодо застосування загальних засад кримінального провадження, визначених ч. 1 ст. 7 цього Кодексу, у випадках, коли положення цього Кодексу не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, вважає, що заява захисника, заявлена в порядку ст. 206 КПК України, може бути розглянута на стадії судового розгляду» [17]. Зазначимо, що випадки застосування саме судом положень ст. 206 КПК можна віднайти й в інших судових рішеннях, хоча й без такого детального мотивування стосовно можливості суду використовувати вказану норму на судових стадіях провадження [18].

Аналіз положень ст. 206 КПК, яка розповсюджує компетенцію слідчого судді на питання дотримання прав і свобод особи в місцях попереднього ув'язнення, зобов'язує згадати про наукову концепцію судової спеціалізації у такого роду питаннях через створення інституту пенітенціарного судді (пенітенціарного суду) [19, с. 36–39; 20, с. 208–209]. Так, свого часу, пропонуючи створення системи пенітенціарних судів, М. М. Михеєнко обґрунтовував потребу віднести до їх повноважень розгляд конфліктів, які виникають між ув'язненими та адміністрацією пенітенціарних установ. Пенітенціарний суд, на думку науковця, став би тим органом, до якого громадяни змогли б звернутися зі своєю скаргою на незаконні дії і рішення адміністрації слідчого ізолятора чи колонії [20, с. 208–209]. Показово, що зазначені наукові напрацювання знайшли своє відображення у сучасній правотворчій роботі, зокрема в законопроекті № 4936 «Про превентивні і компенсаційні засоби у зв'язку з катуванням, нелюдським чи таким, що принижує гідність, поведженням або покаранням щодо засуджених та осіб, узятих під варту, та запровадження інституту пенітенціарних суддів» [21]. Зокрема, вказаним законопроектом пропонується створення превентивних та компенсаційних заходів у зв'язку з неналежним поведженням щодо засуджених та взятих під варту осіб, закріплення їх поняття, видів, процедур застосування, а також відповідальних суб'єктів. Пропонується створення інституту пенітенціарного судді, який буде відповідальний за вирішення скарг таких осіб і за вирішення деяких питань, пов'язаних з виконанням вироку, або тих, що виникають у процесі тримання особи під вартою [22].

У свою чергу порівняння положень ст. 206 КПК із ідеєю, закладеною в зазначеному законопроекті, дає можливість констатувати наявність переваг у нормативній конструкції, яка пропонується, порівняно із існуючим порядком. Річ у тім, що діючий нормативний підхід (ст. 206 КПК) регламентує питання досить фрагментарно, оскільки обмежується виключно ситуаціями незаконного утримання та застосування насильства до осіб, що тримаються в місцях попереднього ув'язнення. Інші ж можливі порушення прав осіб, котрі тримаються

під вартою, залишені поза увагою [22; 23]. Натомість конструкція, викладена у законопроекті, уможлиблює комплексне запобігання випадкам порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція). Зокрема, превентивні заходи, якими розробники законопроекту пропонують наділити пенітенціарного суддю, можуть полягати у скасуванні рішень адміністрації установи виконання покарання чи попереднього ув'язнення, а також у рішенні: змінити установу попереднього ув'язнення чи виконання покарання, в якій утримується особа, взята під варту, чи засуджений; змінити приміщення, в якому утримується засуджений чи особа, взята під варту, в тому числі шляхом поміщення в одиночну камеру або в іншу структурну дільницю установи; повністю або частково відремонтувати чи обладнати будь-яке приміщення, в якому утримується засуджений чи особа, взята під варту, його дезінфекції, дезінсекції чи дератизації, або припинити експлуатацію такого приміщення; здійснювати належне харчування, речове чи гігієнічне забезпечення; здійснити належне медичне забезпечення, в тому числі шляхом переведення до необхідного медичного закладу незалежно від його підпорядкування; не допускати у подальшому певних рішень, дій чи бездіяльності; вжити інших заходів індивідуального характеру, які є необхідними для недопущення або припинення будь-яких порушень ст. 3 Конвенції [21].

Підтримуючи загалом ідею запровадження пенітенціарних суддів, у контексті нашого дослідження маємо висловитися стосовно вирішення питання про розмежування передбачених ст. 206 КПК повноважень слідчого судді і повноважень пенітенціарного судді. На наш погляд, повноваження щодо реагування на будь-які порушення прав осіб, які тримаються під вартою, мають бути передані до компетенції пенітенціарного судді (зважаючи на його спеціалізацію та широкий арсенал інструментів впливу на такого роду порушення). Разом із тим на слідчих суддів та суд має бути покладено обов'язок негайно інформувати пенітенціарного суддю про виявлені в ході судових розглядів факти порушення прав та свобод осіб, які утримуються в місцях несвободи. Повноваження щодо реагування на застосування насильства під час затримання варто зберегти за слідчим суддею, зважаючи на те, що, по-перше, затримання не пов'язано із роботою пенітенціарних установ, а відтак знаходиться поза межами пенітенціарного судді, а по-друге, саме слідчий суддя є представником судового корпусу, який першим контактує із затриманою особою в порядку реалізації стандарту *habeas corpus*.

Висновки. Повноваження – це нерозривна комбінація прав і обов'язків державно-владних суб'єктів. Сукупність таких повноважень забезпечує можливість виконання суб'єктом його кримінальної процесуальної функції. Повноваження слідчого судді визначене як закріплене нормами кримінального процесуального права та зумовлене предметом відання коло прав і обов'язків (правообов'язків), встановлене для виконання конкретних процесуальних дій та прийняття відповідних процесуальних рішень у кримінальному провадженні. Водночас кримінальний процесуальний закон визначає повноваження слідчого судді як

сукупність взаємопов'язаних прав і обов'язків, установлених для виконання ним процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень зі здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Список літератури:

1. Глинська Н. В., Лобойко Л. М., Марочкін О. І. та ін. Концептуальні основи побудови сучасного кримінального процесу України : монографія / за ред. О. Г. Шилю. Харків : НДІ ВПЗ імені акад. В. В. Сташиса НАПрНУ, 2016. 264 с.
2. Тихомиров Ю. А. Теория компетенции. Москва : Юстицинформ, 2001. 355 с.
3. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальна компетенція : монографія. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 188 с.
4. Куцова Э. Ф. Гарантии прав личности в советском уголовном процессе (предмет, цель, содержание). Москва : Юридическая литература, 1973. 200 с.
5. Добровольская Т. Н. Принципы советского уголовного процесса (вопросы теории и практики). Москва : Юридическая литература, 1971. 199 с.
6. Панасюк О. До питання про співвідношення понять «повноваження» та «компетенція» суду в кримінальному провадженні. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 282–290.
7. Макаров М. А. Судовий контроль у кримінальному процесі: теоретичні та правові основи : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 495 с.
8. Попелюшко В. О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України : монографія. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009. 634 с.
9. Сиза Н. П. Повноваження слідчого судді щодо здійснення судового контролю у кримінальному процесі України. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2012. № 2 (6). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12snpkpu.pdf>.
10. Гловюк І. В. Функціональна спрямованість діяльності слідчого судді. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки»*. Т. 26 (65). 2013. № 2–1 (Ч. 2). С. 303–309.
11. Попелюшко В. Слідчий суддя у кримінальному провадженні: процесуальний статус та процесуальні функції. *Право України*. 2013. № 11. С.145–153.
12. Ухвала слідчого судді Малиновського районного суду м. Одеси від 24 вересня 2015 р., справа № 521/15992/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51618028>.
13. Ухвала слідчого судді Заводського районного суду м. Запоріжжя від 24 травня 2016 р., справа № 332/4209/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57880355>.
14. Ухвала слідчого судді Заводського районного суду м. Запоріжжя від 4 листопада 2015 р. 332/4768/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53188018>.
15. Постанова Вищого адміністративного суду України від 19 липня 2016 р., справа № 800/270/16. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59317022>.
16. Капліна О. В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально-процесуального права : монографія. Харків : Право, 2008. 296 с.
17. Ухвала Дніпровського районного суду м. Києва від 15 квітня 2019 р., справа № 755/9714/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81296598>.
18. Ухвала Києво-Святошинського районного суду Київської області від 18 травня 2016 р., справа № № 369/13825/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57734841>.
19. Трофименко В. М. Теоретичні та практичні основи диференціації кримінального процесу України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 354 с.
20. Михеєнко М. М. Реформа стадії виконання вироку в кримінальному процесі. Проблеми розвитку кримінального процесу України : вибр. твори. Київ, 1999. С. 208–209.
21. Про превентивні і компенсаційні засоби у зв'язку з катуванням, нелюдським чи таким, що принижує гідність, поведінням або покаранням щодо засуджених та осіб, узятих під

варту, та запровадження інституту пенітенціарних суддів : проект Закону України № 4936 від 08.07.2016 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59613.

22. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про превентивні і компенсаційні засоби у зв'язку з катуванням, нелюдським чи таким, що принижує гідність, поводженням або покаранням щодо засуджених та осіб, узятих під варту, та запровадження інституту пенітенціарних суддів». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59613.

23. Рішення у справі «Мельник проти України» від 28 березня 2006 р., заява № 72286/01. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_049.

References

1. Glinskaya, N.V., Loboiko, L.M., Marochkin, O.I. et al. (2016). Conceptual Foundations of Constructing the Modern Criminal Process of Ukraine. O. G. Shilo (Ed.). Kharkiv [in Ukrainian].
2. Tikhomirov, Yu.A. (2001). Theory of Competence. Moscow: Justicinform [in Russian].
3. Loboiko L.M. (2006). Criminal-procedural competence. Dnipro: Dnipropetrovsk University of Internal Affairs [in Ukrainian].
4. Kutsova, E.F. (1973). Guarantees of the rights of the person in the Soviet criminal process (subject, purpose, content). Moscow: Legal literature.
5. Dobrovolskaya, T.N. (1971). Principles of the Soviet Criminal Procedure (questions of theory and practice). Moscow: Legal literature.
6. Panasyuk, O. (2013). To the issue of the relation between the concepts of «authority» and «competence» of the court in criminal proceedings. *Public law*, 4, 282–290 [in Ukrainian].
7. Makarov, M.A. (2018). Judicial Control in the Criminal Procedure: Theoretical and Legal Basis. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
8. Popelyushko, V.O. (2009). The function of protection in criminal proceedings in Ukraine. Ostrog: Publishing House of the National University of Ostroh Academy [in Ukrainian].
9. Siza, N.P. (2012). The powers of the investigating judge to carry out judicial control in the criminal process of Ukraine. *The journal of the National University of Ostroh Academy. The series "Right"*, 2, (6). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12snpkpu.pdf> [in Ukrainian].
10. Glovuk, I.V. (2013). The functional orientation of the investigator's activity is judge. *The academic notes of the Taurida National University named after them. V. I. Vernadsky. Series «Legal Sciences»*. Vol. 26 (65), 2–1 (Part 2), 303–309 [in Ukrainian].
11. Popelyushko, V. (2013). Investigatory judge in criminal proceedings: procedural status and procedural functions. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 11, 145–153 [in Ukrainian].
12. The decision of the investigating judge of Malinovsky district court of Odessa dated September 24, 2015, case number 521/15992/15-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51618028>.
13. The decision of the investigating judge of the Zavodsky District Court of Zaporizhzhya from May 24, 2016, case No. 332/4209/15-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57880355>.
14. The decision of the investigating judge of Zavodsky district court of Zaporizhzhya from November 4, 2015 332/4768/15-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53188018>.
15. Resolution of the Supreme Administrative Court of Ukraine dated 19 July 2016, case number 800/270/16. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59317022>.
16. Kaplina, O.V. (2008). The right to apply the interpretation of the rules of criminal procedural. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
17. Decree of the Dniprovsky District Court of Kyiv dated April 15, 2019, case No. 755/9714/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81296598>.
18. Decision of Kyiv-Svyatoshynsky District Court of Kyiv Region dated May 18, 2016, case No.369/13825/15-k. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57734841>.
19. Trofimenko, V.M. (2017). Theoretical and practical bases of differentiation of the criminal process in Ukraine. *Doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
20. Mikheenko, M.M. (1999). Reform of the stage of execution of the sentence in the criminal process. *Problems of the development of the criminal process in Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].

21. On preventive and compensatory measures in connection with torture, inhuman or degrading treatment or punishment for convicted persons and persons who have been taken into custody, and the introduction of the institution of penitentiary judges: Draft Law of Ukraine No. 4936 of 07/08/2016. URL: http://w1.c1rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59613.

22. Explanatory note to the draft Law of Ukraine «On Preventive and Compensating Measures in Connection with Torture, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment for Convicted and Arrested Persons and the Establishment of the Institute of Penitentiary Judges». URL: http://w1.c1rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59613.

23. The decision in the case of Miller v. Ukraine of March 28, 2006, application no. 72286/01. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_049.

Sharenko S. L., PhD in Law, Associate Professor of the Department of Criminal Procedure, Yaroslav Mudryi National Law University, Chairman of the Kiev District Court of Kharkiv, Ukraine, Kharkiv.

e-mail : sharenko_sl@ukr.net ; ORCID 0000-0002-2623-1013

Theoretical and applied nature of the powers of the investigating judge in the criminal proceedings

The article states that authority is a key structural element of criminal procedural competence. At the pre-trial stage, the investigative judge, who is empowered with powers that are specifically defined in the criminal procedure code, is a guarantee of the rights, freedoms and interests of individuals in criminal proceedings. In the general theory of competence distinguish the most typical powers, which include: a) to manage; b) to manage; c) to decide; d) participate; e) to standardize; e) to organize; g) develop; g) specify; h) coordinate; i) to control; and) prohibit.

In turn, looking at the issues of authority of the investigating judge through the lens of the dogma of competence theory, gives the opportunity to point out certain features and to isolate some theoretical and applied problems.

In accordance with the doctrine of criminal proceedings, powers are perceived as a duty (an inseparable combination of law and obligation) of a governmental entity. At the same time, the totality of such powers provides the possibility for the subject to fulfill his criminal procedural function. Therefore, it is no coincidence that the authority of the court in the scientific literature is defined as “fixed by the rules of criminal procedural law and determined by the subject matter of keeping the circle of rights and duties (responsibilities), established to perform specific procedural actions and to take appropriate procedural decisions in criminal proceedings.

In turn, other researchers, adapting this definition to the procedural status of the investigating judge, propose to define his authority as a set of interrelated rights and obligations (responsibilities) established for him to perform procedural actions and to make procedural decisions on judicial execution. control over observance of rights, freedoms and interests of persons in criminal proceedings . Thus, as we can see, the science of criminal proceedings proposes to take the powers of an investigating judge as a means of exercising his function, and the CCP focuses on the fact that the function (judicial control) is one of the possible powers of the investigating judge.

There are nine groups of powers for the investigating judge: 1) powers related to the application of criminal prosecution measures; 2) powers related to the consideration and resolution of issues concerning the granting of permission to conduct statutory investigative (investigative) actions, the NSRD and other procedural actions aimed at collecting evidence by the parties; 3) the authority to consider and resolve complaints against the decision, actions or omissions of the investigator and the prosecutor; 4) the power to collect evidence through interrogation and the appointment of expertise; 5) powers related to updating and setting procedural time limits; 6) the authority to consider and resolve allotment issues; 7) the authority to decide at the stage of pre-trial investigation the fate of material evidence; 8) the authority to resolve the issue of the use of information obtained as a result of the NSDF on the features of a criminal offense not investigated in this criminal proceeding in other

criminal proceedings; 9) the general duties (powers) of the investigating judge on the protection of human rights enshrined in Art. 206 CPC.

The authority of the investigating judge, defined by the scholars as enshrined in the rules of criminal procedural law and determined by the subject matter of keeping the circle of rights and duties (responsibilities), is established for the execution of specific procedural actions and the adoption of appropriate procedural decisions in criminal proceedings.

Keywords: authority; investigative judge; classification of powers of the investigative judge; judicial control functions.

Рекомендоване цитування: Шаренко С. Л. Теоретико-прикладні проблеми владних повноважень слідчого судді у кримінальному провадженні. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 147. С. 197–209. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.147.176449>.

Suggested Citation: Sharenko, S.L. (2019). Teoretyko-prykladni problemy vladnykh povnovazhen slidchoho suddi u kryminalnomu provadzhenni [Theoretical and applied nature of the powers of the investigating judge in the criminal proceedings]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 147, 197–209*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.147.176449> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 20.08.2019 р.